

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Raamleping nr 169319

„Teadmussiirde pikaajaline programm mahepõllumajanduse tegevusvaldkonnas„ aruanne

Aruande periood: 01.10.2016-31.12.2016

Ühispakkujad:
Eesti Maaülikool
Eesti Taimikasvatuse Instituut
Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus
Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus
SA Eesti Maaülikooli Mahekeskus

Tartu 2017

SISUKORD

1. Üldine informatsioon.....	3
2. Ellu viidud tegevused	5
2.1. Infopäevad, konverents.....	5
2.2. Teabematerjalid	23
2.3. Mahepõllumajanduse valdkonda kajastav portaal	25
2.4. Mahepõllumajanduse perioodiline väljaanne „Mahepõllumajanduse Leht“	25
2.5. Õpiringid.....	26
2.6. Esitlustegevused	28
2.7. Ettevõtete külastused	31

1. Üldine informatsioon

1.1. Töötajatevaheline (vajadusel ühispakkujate vaheline) tööjaotus

Ühispakkujate vaheline tööjaotus ei muutunud. 2016. a IV kvartalil korraldatud infopäevad, konverents, õpiringid, esitlustegevused, ettevõtete külastused, teabematerjalide koostamine ja väljaandmine ning mahepõllumajanduse teemalise portaali haldamine oli partnerite vahel ära jagatud.

Ühispakkujate tööde jaotus:

- Infopäevad: Eesti Maaülikool (EMÜ), Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus (EMSA), Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus (ÖTK), Eesti Taimekasvatuse Instituut (ETKI), SA Eesti Maaülikooli Mahekeskus (Mahekeskus)
- Konverentsid: EMÜ
- Ettevõtete külastused: EMSA, ÖTK, Mahekeskus
- Esitlustegevused (sh demokatsetel): EMÜ, ETKI, ÖTK
- Õpingid: EMÜ, ÖTK, EMSA
- Teabematerjalid: EMSA, ÖTK, EMÜ
- Mahepõllumajanduse valdkonda kajastav portaali: EMSA

Kogu projekti juhib ning selle elluviimise ja aruandluse eest vastutab projektijuht. Iga konsortsiumi liige vastutab endale võetud tööde puhul algusest lõpuni (alates planeerimisest kuni aruandluse koostamiseni).

Omavaheline kommunikatsioon töötab hästi. Projektijuhi ülesandeks on koordineerida tegevuste elluviimist ja anda informatsiooni vastavate nõuete täitmise kohta, vajadusel täpsustada Tellijaga tekkinud küsimused jms.

1.2. Aja- ja tegevuskava täitmine ning selles esinenud muudatused

2016. a IV kvartali tegevused viidi ellu vastavalt planeeritud ajakavale.

2016. a planeeritud 2 mahetoitlustamise infopäeva ja 1 mahetootmise ja –toitlustamise infopäev lükati edasi 2017. a tellimusse. Samuti lükati edasi teabematerjali „Juhend toitlustusettevõttes mahepõllumajandusele viitavalt märgistatud toidu valmistamiseks ja reklaamimiseks“ koostamine. Põhjuseks on asjaolu, et maheseaduse muudatus seoses mahetoitlustamise nõuete ja uue märgiga hakkab kehtima alles 1. märtsil 2017 ja mahetoitlustamist reguleeriv määrus ei ole veel. Tellija nõusolekut kinnitas 11.02.2016 allkirjastatud hankelepingu 169319/1 muudatus (Lisa 39) ja 11.02.2016 allkirjastatud hankelepingu 169319/2 2017. a tegevuste kohta (Lisa 40).

Selle muudatusega oli nõus ka programmi Nõukogu, mille koosolek toimus 27. septembril 2016. Aruandele on lisatud Nõukogu koosoleku protokoll (lisa 41).

1.3. Kommunikatsioon Tellijaga

Kommunikatsioon Tellijaga on toiminud hästi, suhtlus toimub nii e-maili kui ka telefoni teel. Kõik küsimused on saanud vastused ja nendega on arvestatud. Kommunikatsiooni lihtsustamiseks kasutatavad ühispakkujad e-maili aadressi maheteave@gmail.com, et suhelda Maaeluministeeriumi ja Tellija kontaktisikutega.

Olulisemad küsimused, millega on tegeletud:

- Eesti Maaülikooli (EMÜ) ja Eesti Taimekasvatuse Instituudi (ETKI) töötajad on mitteabikõlbulikud infopäevade jm tegevuste osalejatena, kuna tegemist on avalik-õiguslike asutustega. Samas mõlemad asutused tegelevad ka põllumajandustootmisega ja

taotlevad ka vastavaid toetusi. Lahendusena tuleb märkida registreerimislehel EMÜ ja ETKI töötajad füüsilisteks isikuteks. Teadmussiirde pikaajaliste programmide rakendamise toetus määruse § 5 punkt 8 sätestab, et infopäevast või konverentsist võivad osa võtta põllumajandustoodete tootmise ja töötlemise, põllumajandusmaa hooldamise, põllumajandustoodetest mittepõllumajandustoodete töötlemise või metsa majandamisega tegelev füüsiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja, mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelev mikroettevõtja ja tema töötaja ning eraõigusliku juriidilise isiku osanik, aktsionär, liige, juhtorgani liige ja tema töötaja või isik, kellele on antud kutseseaduses sätestatud alusel ja korras konsulendi kutse või kes tegeleb põllu- või maamajandusliku nõustamisteenuse osutamisega.

- Täpsustati praktikute kooskõlastamist lektorina: praktikutest lektorite puhul tuleb kooskõlastuseks näidata tema eelneva kaheaastase praktilise töökogemuse teave ning enesetäienduste teave. Kogemust lektorina ei pea näitama.
- Täpsustati teabematerjalide märgistamise nõudeid: avaldatavad teabematerjalid tuleb tähistada logoga ja copywrite: © Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet; © Maaeluministerium; © väljaandja nimi.

1.4. Kommunikatsioon infopäevade, täienduskoolituste, konverentside, õpiringide, esitlustegevuste ja ettevõtete külastuste teavitamisel sihtgruppidele.

Sihtgrupe teavitati vastavalt nõutele. Sihtgrupi andmed saadi Põllumajandusameti kodulehel asuvast mahepõllumajanduse registrist. Korraldatavate infopäevade, konverentsi, õpiringide ja esitlustegevuste info avaldati www.maheklubi.ee ja www.pikk.ee sündmuste kalendris, lisaks saadeti sihtgrupile kutsed e-maili teel.

Kommunikatsiooni lihtsustamiseks kasutavad ühispakkujad e-maili aadressi maheteave@gmail.com, millelt saadetakse kutsed ja vastatakse küsimustele.

1.5. Koostöötegevused valdkonnas tegutsevate asutuste ja organisatsioonidega ning teiste teadus- ja arendusasutuste, koolitajate, nõustamisteenuse pakkujate või sektori organisatsioonidega

Aruandeperioodil tehti koostööd Mahepõllumajanduse Koostöökogu organisatsioonidega, et tutvustada antud programmi eesmärke ja tegevusi. Lisaks tutvustasid kõik hanke partnerid erinevatel asjakohastel sündmustel antud programmi tegevusi. Pärast 2016. aasta Nõukogu analüüsi ja kokkuvõtte valmimist plaanitakse kirjutada artikkel mahepõllumajanduse lehte ja otsitakse võimalusi info avaldamiseks ka mitte ainult mahesektorile suunatud portaalides.

1.6. Järgmisesse aruandeperioodi kavandatud tegevused

2017.aasta I ja II aruandeperioodil:

- Käivitatakse väljaannete koostamine.
- Tegeletakse aktiivselt välislektorite leidmisega ja sobiva aja kooskõlastamisega.
- Planeeritakse demokatsete meetodikad ja rajatakse katsed.
- Planeeritakse ettevõtetes toimuvad esitlustegevused.
- Toimuvad osad infopäevad, kuid nt toitlustamise infopäevad ei saa toimuda enne toitlustamist reguleeriva määruse olemasolu.
- Käivituvad õpingid, nt marjakasvatuse ja teraviljakasvatuse õpiringi esimesed kokkusaamised on planeeritud kevadel
- Tehakse veebilehel vajalikud hooldustööd ja uuendatakse veebilehe sisu.
- Eesti ja välisriikide ettevõtete külastuse planeerimine.

2. Ellu viidud tegevused

2.1. Infopäevad, konverents

2.1.1 Teema: Mahepõllumajanduslik lihaveisekasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10/syndmus/mahepollumajanduslik-lihaveisekasvatus-hiiumaal/

Toimumise aeg: 04.10.2016

Toimumise koht: Viskoosa Tervisemaja kammersaal (Tööstuse tee 25, Kõrgessaare, Hiiumaa)

Korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Päevakava ja lektorid:

12:00 Toidukvaliteedikava „Rohumaaveise liha tootmine“ tutvustus.

Mis mõjutab liha kvaliteeti? Arutelu

14:00 Kohvipaus

14:30 Veeseaduse uued nõuded seoses sõnnikumajanduse korraldamise ja veekogude ääres karjatamisega. Vajalikud muudatused sõnnikumajanduses (arutelu).

Leesla talu mahelihaveisekasvatuse tutvustus.

17:00 Lõpp

Lektorid: Airi Külvet (MTÜ Liivimaa Lihaveis; Puutsa talu) ja Valdis Laid (Leesla talu).

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 1). Infopäeval osales 77 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Peamisteks teemadeks olid toidukvaliteedikava „Rohumaaveise liha tootmine“, liha kvaliteeti mõjutavad tegurid ning karjatamist ja sõnnikumajandust puudutavad Veeseaduse nõuded. Saadi ülevaade Leesla talu mahelihaveisekasvatusest, vaadati hooneid ja loomi. Kõige suurem huvi oli liha kvaliteeti puudutava teema ja külastatud ettevõtte vastu. Palju arutleti tootja tegevuse üle liha kvaliteedi tagamisel. Osalejatelt koguti ka tagasisidet ja see oli positiivne. Edasiste koolituste osas tunti huvi järgmiste teemade vastu: loomade tervis, loomade müügivõimalused. Lektoritena soovitakse näha praktilise kogemusega lektoreid. Tootjatel saadud tagasiside näitas, et nad soovivad näha teisi ettevõtteid, et nende kogemustest õppida. Probleemiks peeti seda, et osales liiga palju inimesi ja seetõttu polnud kõigil ajaliselt võimalik soovitud küsimusi esitada. Algselt plaaniti osalejate arvuks 40 tootjat, kuid suure huvi tõttu registreeriti rohkem inimesi ja kohale tuli registreeritud osalejatele lisaks veel üle 10 tootja. Tootjad palusid edaspidi Hiiumaal korraldada rohkem infopäevi, sest mandril toimuvatele üritustele sõitmine võtab palju aega ja on kulukas.

2.1.2. Teema: mahepõllumajanduslik põllukultuuride kasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10_14/syndmus/infopaev-tartus-mahepollumajanduslik-pollukultuuride-kasvatus/

Toimumise aeg: 14.10.2016

Toimumise koht: Eesti Maaülikooli Mahekeskus, Õssu küla, Ülenurme vald, Tartumaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00-11.15 Vahekultuuride tähtsus, erinevad tüübid ning kasutusvõimalused - Liina Talgre,

Eesti Maaülikool

11.15-12.00 Vahekultuurid külvikorras, FertilCrop katsete tulemused - Anne Luik, Eesti Maaülikool

12.00-12.30 Energiapaus

12.30-14.00 Teravilja õpiringi kogemusi – Anne Luik

14.00-15.00 FertilCrop katsete vaatlus ja mulla olukorra hindamine – Anne Luik, Liina Talgre

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 2). Infopäeval osales 32 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti vahekultuuride segudesse sobivate liikide, nende vahekordade kohta külvises ja kuidas külvata peenseeme, et külv saaks ühtlane. Katsete vaatamisel oli diskussioon mullaharimise vähendamise ja tihese tekkimise vältimise üle.

2.1.3. Teema: Mahepõllumajanduslik lambakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10_20/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-lambakasvatus-vorus/

Toimumise aeg: 20.10.2016

Toimumise koht: Võru Vallavalitsuse saalis, Võrumõisa tee 4a , Võru

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10.00 Mahelambakasvatus Eestis. Aretatavad lambatõud ja aretusprogrammid. Lammaste söödatootmine. Hillar Kalda

11.30 Kohvipaus

11.50 Uttede ja tallede söötmise tavapraktikad ning söötade toiteväärtused Eesti mahefarmides teadusuuringute alusel. Kas minu lambafarmis on lambad hästi söödetud? Peep Piirsalu

13.20 Paus

13.30 Tiinete ja imetavate uttede söötmine, uttede toitumus ja jõudlus.

Kas teraviljasöötade lisa söötmine on vajalik tiinete ja imetavate uttede rohusöödal (karjamaarohi, silo, hein) põhinevate ratsioonide kasutamisel. Peep Piirsalu

15.00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 3). Infopäeval osales 47 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti aretusküsimuste ja erinevate tõugude plusside-miinuste kohta. Ka mineraalainete vajadus ja kasutus, võõrutusjärgne pidamine (nuumamise võimalused) ning lammaste haigused (eriti parasiidid) võiksid olla edaspidisteks põhjalikemate käsitluste temaks. Lammaste kõrval leiti, et on huvi ka kitseteema vastu.

2.1.4. Teema: Mahepõllumajanduslik lambakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10_21/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-lambakasvatus-viljandis/

Toimumise aeg: 21.10.2016

Toimumise koht: Viljandi Maavalitsuse saal, Vabaduse plats 2, Viljandi

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10.00 Mahelambakasvatus Eestis. Aretatavad lambatõud ja aretusprogrammid. Lammaste söödatootmine. Hillar Kalda

11.30 Kohvipaus

11.50 Uttede ja tallede söötmise tavapraktikad ning söötade toiteväärtused Eesti mahefarmides teadusuuringute alusel. Kas minu lambafarmis on lambad hästi söödetud? Peep Piirsalu

13.20 Paus

13.30 Tiinete ja imetavate uttede söötmine, uttede toitumus ja jõudlus.

Kas teraviljasöötade lisasöötmine on vajalik tiinete ja imetavate uttede rohusöödal (karjamaarohi, silo, hein) põhinevate ratsioonide kasutamisel. Peep Piirsalu

15.00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 4). Infopäeval osales 27 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti sobivate söötmislahenduste üle. Kui tiinete uttede söötmine pole piisav, siis pole ka poegimisajaks ute kehavarud piisavad, seega on vaja uttede söötmist jälgida. Alati on lihtsam, kui poegimised toimuvad kevadel märtsis ja aprillis – nii toimub suurem osa imetamisest karjamaasöödal. See ongi levinuim poegimisaeg – samas nii soovivad kõik oma loomi müüa ühel ajal ja osa aega on turg valdavalt katmata. Soovitakse ka pidamisteemalisi ja turustamist käsitlevaid koolitusi.

2.1.5. Teema: mahepõllumajanduslik põllukultuuride kasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10_21/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-pollukultuuride-kasvatus-vorumaal/

Toimumise aeg: 21.10.2016

Toimumise koht: Võrumaa Toidukeskus, Jaagumäe Kaubanduse OÜ, Koidula 7, Võru; Põlgaste OÜ põllud

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00-11.15 Vahekultuuride tähtsus, erinevad tüübid ning kasutusvõimalused - Liina Talgre, Eesti Maaülikool

11.15-12.00 Vahekultuurid külvikorras, FertilCrop katsete tulemused - Anne Luik, Eesti Maaülikool

12.00-12.30 Energiapaus

12.30-15.00 Põlgaste OÜ põldudel vahekultuuri vaatlused ja mulla olukorra hindamine. Kogemuste vahetus - Janek Eerik, Anne Luik, Liina Talgre

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 5). Infopäeval osales 40 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti huumusbilansi arvutamise teemadel ja küsiti huumusbilansi korrastamise kohta külvikorras. Samuti oli diskussioon mükoriisa preparaate kasulikkuse ja vajaduse üle ning

milline on nende mõju Eesti tingimustes. Põllul oli pikk arutelu mullaharimise minimeerimise üle, osalejad jagasid oma kogemusi.

2.1.6. Teema: Mahepõllumajanduslik lambakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10_27/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-lambakasvatus-raplas/

Toimumise aeg: 27.10.2016

Toimumise koht: Rapla Maavalitsuse saal, Tallinna mnt 14, Rapla

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10.00 Mahelambakasvatus Eestis. Aretatavad lambatõud ja aretusprogrammid. Lammaste söödootmine. Hillar Kalda

11.30 Kohvipaus

11.50 Uttede ja tallede söötmise tavapraktikad ning söötade toiteväärtused Eesti mahefarmides teadusuuringute alusel. Kas minu lambafarmis on lambad hästi söödetud? Peep Piirsalu

13.20 Paus

13.30 Tiinete ja imetavate uttede söötmine, uttede toitumus ja jõudlus.

Kas teraviljasöötade lisasöötmine on vajalik tiinete ja imetavate uttede rohusöödal (karjamaarohi, silo, hein) põhinevate ratsioonide kasutamisel. Peep Piirsalu

15.00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 6). Infopäeval osales 46 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Tõugude valik tekitab arutelu, eri piirkondades ja eri eesmärkidel sobivadki erinevad lambatõud. Oluline on aretuses jälgida, et see vastaks ettevõtte tingimustele ja vajadustele. Olulise teemana soovitakse lammaste erinevate haiguste ja nende ennetuse käsitlust ning väga tähtsaks peeti just erinevate praktikute kogemusi.

2.1.7. Teema: Mee mahepõllumajanduslik käitlemine

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10_28/syndmus/infopaev-mee-mahepollumajanduslik-kaitlemine-jarvamaal/

Toimumise aeg: 28.10.2018

Toimumise koht: Kirna Seltsimaja, Kirna küla, Järvamaa

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10.00 Mee käitlemise erinevad etapid. Läbitakse mee teekond tarust vurri ja sealt tarbijani.

12.15 Kohvipaus

12.30 Mee käitlemise seadmed ja nende kasutusvõimalused. Mesindusinventariga tutvumine Asten Mesinduses kohapeal

14.45 Lõpp

Lektorid: Aili ja Tõnis Taal Taali Mesila OÜ-st

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 7). Infopäeval osales 22 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Uuriti, kust saaks teenustööna mahevahast kärjepõhju. Eestis pakub teenustööd mahevahast kärjepõhjude tegemisel Serместo OÜ, kelle asukoht on Harjumaa, Kõue vald, Habaja küla. Arutleti ka pikemalt mahevaha kvaliteedi tähtsuse üle. Samuti arutleti mesindusinventari võimalikke lahendusi. Arutelus varroalesta tõrje üle jäid sobivaimateks sipelghappe kiire aurustamise meetod ning oblikhappe aurutamine või tilgutamine.

2.1.8. Teema: Mee mahepõllumajanduslik käitlemine

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_10_31/syndmus/infopaev-mee-mahepollumajanduslik-kaitlemine-tartumaal/

Toimumise aeg: 31.10.2016

Toimumise koht: Eesti Maaülikooli Mahekeskus, Õssu küla, Ülernume vald, Tartumaa

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10.00 Mee käitlemise erinevad etapid. Läbitakse mee teekond tarust vurri ja sealt tarbijani.

12.15 Kohvipaus

12.30 Mee käitlemise seadmed ja nende kasutusvõimalused. Mesindusinventariga tutvumine

Asten Mesinduses kohapeal

14.45 Lõpp

Lektorid: Aili ja Tõnis Taal Taali Mesila OÜ-st

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 8). Infopäeval osales 21 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Osalejatele pakkus huvi, kust kohast ja mil määral oleks võimalik saada uusi mesilasemasid. Mesilasemasid võib tavatootmisest sisse osta ainult 10% ja neid saab osta Eesti mesilasemade kasvatajatelt. Ülejäänud võiks kasvatada ise oma mahemesilast valitud materjalist, mis pärineb oma ettevõtte parimatelt mesilasemadelt.

2.1.9. Teema: mahepõllumajanduslik puuviljakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11/syndmus/infopaev-pollis-mahepollumajanduslik-puuviljakasvatus/

Toimumise aeg: 03.11.2016

Toimumise koht: Polli küla, Karksi vald, Viljandimaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00-11.00 Õunapuude paljundamine – vegetatiivaluste ja istikute kasvatus - Toivo Univer

11.00-12.00 Õunasortide tundmaõppimine ja degusteerimine - Toivo Univer

12.00-12.20 Energiapaus

12.20-13.30 Õunapuude kahjurid ja haigused, sealhulgas säilitushaigused. Nende profülaktika ja tõrjemeetmed - Kersti Kahu

13.30-15.00 Õunte töötlemisvõimalused - Uko Bleive

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 9). Infopäeval osales 16 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Õunapuude paljundamise ja istikute kasvatamise osas uuriti, kuidas üks ja teine alus talvepakasele vastu peab, kuidas on sortide ja aluste sobivusega. Lisaks istikukasvatusele õpiti tundma põhilisi õunasorte, samuti sai neid degusteerida. Osalejad said teada milline alus ja sort kokku sobivad ja kohe sealsamas sai ka selle sordi vilju näha ja maitsta. Samuti arutleti, milliseid õunasorte sobib kasvatada mahetootmises. Töötlemise puhul tuleb arvestada, et kõik õunasordid ei sobi nii mahlaks, kuivatamiseks kui ka moosiks – siin tuleb samamoodi valida õiged sordid õigeks tooteks.

2.1.10. Teema: Mahepõllumajanduslik mesindus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_10/syndmus/infopäev-mahepollumajanduslik-mesindus-viljandis/

Toimumise aeg: 10.11.2016

Toimumise koht: Viljandi, Vabaduse plats 4, Põllumajandusameti saal (III korrus)

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10:00 Mahemesilaste pidamise olulisemad aspektid. Ergonoomika

12:15 Kohvipaus

12:30 Mesilaste haiguste ennetamine ja ravi. Vaha käitlemine, kärjepõhjade valmistamine.

14:45 Lõpp

Lektorid: Aili ja Tõnis Taal Taali Mesila OÜ-st.

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 10). Infopäeval osales 15 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti, et mahemesinduse nõuete selgitused vajavad üle vaatamist ja kaasajastamist. On ka siseriiklikke nõudeid, mida võiks üle vaadata, nt kaardimaterjali paber kandjal esitamine. Selline nõue on siiani veel olemas, kuigi kaarte saab saata ka digitaalselt. Samuti on mõnevõrra tõlgendamise küsimus tarude materjal. Nt tekkis arutelu, kas EPS-plaati, mis on kaetud kahelt poolt vineeriga, sobib kasutada mahepõllumajanduses tarude soojustamiseks. Tavamesinduses seda kasutatakse, aga probleemiks on sipelgad, kes närivad ja tassivad EPS-i välja. Seega leiti, et ka majanduslikult on mõttekas täispuidust või mineraalvillaga soojustatud tarud.

2.1.11. Teema: Mahepõllumajanduslik taimekasvatus (põllukultuurid)

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_14/syndmus/infopäev-mahepollumajanduslik-pollukultuuride-kasvatus-parnus/

Toimumise aeg: 14.11.2016

Toimumise koht: Põllumajandusameti saal, Kerese 4, Pärnu

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10:00 Eestis katsetatud mahevätised ja nende kasutamine tootmises. Umbrohtude tõrjumise kogemused Väljaotsa OÜ-s

12:15 Kohvipaus

12:30 Külvinormi mõju mahe teravilja, kaunviljade ja talirüpsi kasvatamisel
Vahekuultuurid põllul ja ka kasvuhoones. Biopreparaatide kasutamine vahekuultuuridel.
Vahekuultuuride segud.

Lektorid: Margus Ess (Väljaotsa OÜ), Merili Toom (Eesti Taimekasvatuse Instituut)

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 11). Infopäeval osales 44 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti miniharimise võimalikkuse üle – peamiselt on tähtsamad aspektid sobilik külvikord ja sügisene kõrrekoorimine. Kultiveerimiseks oleks soovitatav kasutada pigem hanijalg-tüüpi kultivaatoreid, mitte ketastega variante, samuti on väga tähtis harimise ajastus ja harimiskordade arv ning sügavus. Mõnel juhul tuleks ikkagi minna kuni 16 cm sügavusele. Üldiselt on soovitatav igal juhul teha seemnete töötlemist, mis on suhteliselt odav aga annab tulemust.

2.1.12. Teema: mahepõllumajanduslik köögiviljakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_21/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-koogiviljakasvatus/

Toimumise aeg: 21.11.2016

Toimumise koht: Võrumaa Toidukeskus, Jaagumäe Kaubanduse OÜ, Koidula 7, Võru

Korraldaja: Eesti Maatülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00 – 11.30 Köögiviljade säilivust mõjutavad tegurid – Ulvi Moor

11.30 – 12.15 Köögiviljade koristustehnoloogiad – Priit Põldma

12.15 – 13.00 Lõuna

13.00 – 14.30 Köögiviljakultuuridele sobivad säilitustingimused ja hoidlad – Ulvi Moor, Priit Põldma

14.30 – 15.15 Köögiviljade müügiks ettevalmistamine ja pakendamine – Priit Põldma

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 12). Infopäeval osales 29 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

K: Missugusel temperatuuril tuleb säilitada basiilikut?

V: Soojalembese kultuurina ei talu basiilik isegi madalaid plusskraade. Transpordiaegsel säilitamisel ei tohiks temperatuur olla alla + 10 C.

K: Kõrvitsa säilitustemperatuur, kas võib säilitada +2..+5 C?

V: Ei või. Kõrvitsad on samuti soojalembesed. Alla 10 C temperatuuri säilitamisel lähevad viljad kiiresti mädanema. Lühiajalisel säilitamisel transpordi ajal võib temperatuur langeda allapoole (mitte alla +2 C), kuid siis tuleb viljad kiiresti ära tarvitada.

K: Kuidas puhastada maapirni?

V: Kasutatakse spetsiaalseid pesemisseadmeid. Kuiv harjamine ei ole soovitatav, kuna koor on õhuke. On kasutatud ka nn „segumasina“ tüüpi pesureid.

K: Millest tuleb söögisibulal sees klaasjas lihavsoomus säilitamisel?

V: Suure tõenäosusega on tegemist külmakahjustusega. Enamasti võib olla temperatuur

säilitamisel 0 C, ja isegi kuni -2 C. Kui temperatuur langeb veel madalamaks, kahjustub esimesena just sibulal väljast poolt 2 või 3 lihavsoomuse kiht. Kui sibul on ilmselgelt hallitanud sibulakaela poolt, siis võib olla ka lisaks tegemist hahkhallitusega.

Edaspidi soovitakse taimekaitse ja ka köögiviljade tootearendamise (väärimise) infopäevi.

2.1.13. Teema: mahetootmine ja töötlemine

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_26/syndmus/infopaev-mahetootmine-ja-tootlemine/

Toimumise aeg: 26.11.2016

Toimumise koht: Tarvastu Saariku talu, Mustla, Viljandimaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

11.00 Mahetooraine pakkumine, valik, mahud ja turustuskanalid. Võimalused ja probleemid. Arutelu.

13.00 Energiapaus

13.30 Tooraine vajadus töötlemise edendamiseks. Logistika. Arutelu.

16.00 Lõpp

Lektorid: Margo Mansberg (Erto talu OÜ, Lõuna-Eesti Toiduvõrgustik, Sirje Allik (Säga Aaviku talu) ja Merit Mikk (Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus).

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 13). Infopäeval osales 13 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Mahetooraine pakkumises osas arutleti järgmise aasta plaane ja kuidas ühistegevuse kaudu suurendada pakkumist erinevates turustuskanalites, sh toitlustusasutustes. Arutleti, et millise tooraine osas on kõige rohkem potentsiaali töötlemise edendamiseks kohe ja milliste toodete puhul tuleks tegeleda pindade ja saagikuse tõstmisega. Köögiviljakasvatases on 2016. a pind pigem vähenenud, kuid tarbija nõudlus kasvab ja seega on vaja tegeleda köögiviljakasvatuse edendamisega. Samuti tuleb jätkuvalt tegeleda tarbija teadlikkuse tõstmisega.

2.1.14. Teema: Mahetoodete turundus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_28/syndmus/infopaev-mahetoodete-turundus/

Toimumise aeg: 28.11.2016

Toimumise koht: Maaülikooli Metsamaja ruum 1B1, Kreutzwaldi 5, Tartu

Korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Päevakava ja lektorid:

10:00 Turunduskontseptsioonide areng ajas. Turunduskompleks, tarbijate vajadustega arvestav tootearendus, sihtturundus, uued segmenteerimise võtted (Tiiu Ohvril, Eesti Maaülikool). Arutelu

13:15 Kerge lõuna

13:45 Mahetoidu turg meil ja mujal (Merit Mikk). Arutelu

15:15 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 14). Infopäeval osales 37 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Räägiti turunduse põhitõdedest, tootearendusest, sihtturundusest, segmenteerimise võtetest ja mahetoidu turust nii meil kui ka mujal maailmas. Kõik käsitletud teemad olid osalejatele huvipakkuvad. Tagasiside oli positiivne, edaspidi sooviti infot järgmistel teemadel: innovatiivsed turundusvõtted, konkreetsete ettevõtete kogemused turunduses, sotsiaalmeedia kasutamine turunduses, väiketöötlemise nõuded jm. Mõned osalejad märkisid, et võiks korraldada eraldi infopäevad nendele tootjatele/töötlejatele, kellel on juba rohkem kogemusi, et minna valitud teemadega süvitsi edasi. Nädal hiljem Tallinnas toimunud infopäev oligi juba oluliselt spetsiifilisematel teemadel ja mitu osalejat registreeris ennast ka sellele.

2.1.15. Teema: Mahepõllumajanduse konverents

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_29/syndmus/mahepollumajanduse-konverents/

Toimumise aeg: 29.11.2016

Toimumise koht: Polli küla, Karksi vald, Viljandimaa (polli.emu.ee)

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.30-11.00 Registreerimine ja hommikukohv

11.00-13.00 Ettekanded

- Miks mahepõllumajandus on oluline? – Anne Luik, Eesti Maaülikool
- Eduka mahetootmise võimalused köögiviljakasvatuse näitel Suurbritannias - Iain Tolhurst, Tolhurst Organic (<http://www.tolhurstorganic.co.uk/>)
- Maheköögiviljakasvatuse kogemus Kiltsimäe mahetalu näitel – Margus Lille, Kiltsimäe mahetalu
- Inimtervisele kasulikud ja kahjulikud ühendid maheõunamahlas – Lagle Heinmaa, Eesti Maaülikool

13.15-14.00 Lõuna

14.00-15.50 Ettekanded

- Ülevaade mahepõllumajandusest Eestis – Virve Järvesoo, Põllumajandusamet
- Mahetoiduturg – Merit Mikk, Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus
- Mahetoodete ekspordi kogemus Loodusvägi OÜ näitel – Kristjan Õunamägi, Loodusvägi OÜ
- Maheettevõtte kogemus tootmisel ja töötlemisel: Aasta mahetootja: Biomari OÜ – Triin Ojanurme
- Mahetalude koostöö lasteasutustega - Elen Peetsmann, Eesti Maaülikooli Mahekeskus
- Arutelu ja kokkuvõtted

15.50-16.10 Energiapaus

- 16.10-17.00 Polli Teadmispõhiste tervise- ja loodustoodete kompetentsikeskuse võimalused tootearenduseks – Piia Pääso, Eesti Maaülikool

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 15). Konverentsil osales 94 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Konverentsi kõikide ettekannete juures täpsustati oma kogemusi ja anti praktilisi soovitusi. Tootmispraktikate osas on oluline tootmise efektiivistamine, et saagikus hektari kohta suureneks – selles osas on just oluline tuua edukate praktikute näited ja uued innovaatilised lahendused meie tootjateni. Osalejatele pakkus väga huvi ka välislektor Iain Tolhursti ettevõtte keskkonnasõbralikkuse ja süsinikuemissioonide arvutamise kogemus.

Tootjad tundsid huvi, et millised mahetooted müüvad kaubanduses kõige paremini, arutlusel oli ka mahetoodete hinnavahe tavatoodetega. Samuti tõid konverentsi lektorid ja osalejad välja, et oluline on tegeleda tarbija teadlikkuse tõstmisega. Ringluses on palju müüte ja kui mahesektor neid ise ümber ei lükka, siis asjatundmatud kommentaarid jm ei aita kuidagi kaasa.

Mahekonverentsi kokkuvõtet saab lugeda ka [mahepõllumajanduse lehest nr 75](#).

Osalejad tõid esile just praktikute ja ettevõtjate kogemuste jagamist. Edaspidi huvi pakkuvate teemadena toodi välja: mullaviljakus, taimekaitse, tootearendus, toiduohutus, ökonoomika, turundus. Osalejatele meeldis ka mahetoodete degusteerimine.

Korraldusliku poole pealt soovitakse edaspidi, et konverents toimuks Tartus või mujal ühistranspordiga kergemini ligipääsetavas kohas.

2.1.16. Teema: loodushoidlik taimekaitse

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_30/syndmus/infopaev-mahetootjatele-tartus-loodushoidlik-taimekaitse/

Toimumise aeg: 30.11.2016

Toimumise koht: Eesti Maaülikooli Mahekeskus, Õssu küla, Ülenurme vald, Tartumaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00 Loodushoidliku taimekaitse põhimõtted – Anne Luik, Eesti Maaülikool ja Iain Tolhurst, Tolhurst Organic (<http://www.tolhurstorganic.co.uk/>)

Loodushoidlik taimekaitse - Anne Luik

12.00 Lõuna

12.30 Praktilised näited loodushoidlikust taimekaitsest: taimekasvatussüsteemi valik, maastikuline mitmekesisus, kompost, taimekaitsevahendid, biotõrje, looduslike vaenlaste soodustamine jm – Iain Tolhurst

15.00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 16). Infopäeval osales 28 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Põhjalikult arutleti selle üle, et kuidas rakendada Eesti oludes samu põhimõtteid nagu Tolhurst Organic ettevõttes puhveralade, putukapankade jm alade osas. Et millised taimed ja taimede segud/kooslused sobiksid kõige paremini Eesti tingimustesse. Samuti arutleti sobivate põhi- ja vahekultuuride, külvikordade rajamise ja mullaviljakuse hindamise teemadel. Suur huvi pakkus ka puiduhakke komposti valmistamine, kuna välislektori ettevõttes tehakse ja kasutatakse seda väga edukalt. Tolhurst Organic ettevõtte praktikatest saab pikemalt lugeda ka [mahepõllumajanduse lehest nr 75](#). Osalejad soovivad ka edaspidi

koolituse taimekaitse teemadel, sh praktilised näited ja lahendused, mida Eesti tootjad kasutavad.

2.1.17. Teema: loodushoidlik taimekaitse

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_01/syndmus/infopaev-mahetootjatele-tallinnas-loodushoidlik-taimekaitse/

Toimumise aeg: 01.12.2016

Toimumise koht: Maaeluministeeriumi suur saal, Lai tn 39 // Lai tn 41, Tallinn

Korraldaja: Eesti Maatülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00 Loodushoidliku taimekaitse põhimõtted – Anne Luik, Eesti Maatülikool ja Iain Tolhurst, Tolhurst Organic (<http://www.tolhurstorganic.co.uk/>)

Loodushoidlik taimekaitse - Anne Luik

12.00 Lõuna

12.30 Praktilised näited loodushoidlikust taimekaitsest: taimekasvatussüsteemi valik, maastikuline mitmekesisus, kompost, taimekaitsevahendid, biotõrje, looduslike vaenlaste soodustamine jm – Iain Tolhurst

15.00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 17). Infopäeval osales 44 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Põhjalik arutelu toimus selle üle, et milline köögivilja külvikord sobiks Eesti tingimustesse, et tagada saagikus ja taimekaitse sellistel põhimõtetel nagu on seda saavutatud Tolhurst Organic ettevõttes.

Edaspidi soovitakse õppida oma ala praktikutelt ja seda ka põllupäevadel. Samuti tuntakse huvi, kuidas optimeerida tööjõukulusid köögiviljakasvatases. Teemad, mille osas vajatakse rohkem infot: mahevätiste kasutamine, komposti valmistamine (ka puiduhakke kompost), taimekaitse, mullaviljakuse hindamine jm. Tolhurst Organic ettevõtte praktikatest saab pikemalt lugeda ka [mahepõllumajanduse lehest nr 75](#).

2.1.18. Teema: Mahepõllumajanduslik kitsekasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_02/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-kitsekasvatus/

Toimumise aeg: 02.12.2016

Toimumise koht: Mooste Mõisa külalistemaja II korrus

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

11:00 Kitsede aretus ja jõudluskontroll.

12.15 Kohvipaus

12:30 Kitsede peamised terviseprobleemid Ettekanne

14:15 Üvasi kitsekasvatustalu külastus - kitsede pidamine, kitsepiima töötlemine

16:00 Lõpp

Lektorid: Anne Grünberg ja Katrin Tähepõld

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 18). Infopäeval osales 30 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutelu tekitas kitsede söötmise teema – milliseid söötasid oleks valmissegudena võimalik hankida. Tellida saab juba alates 0,3 tonnist, kuid parem oleks vähemalt 1 tonn. Seega võiksid kitsekasvatajad siin ühineda ja teha ühistellimusi. Jõudluskontrolli põhjalikum kirjeldus kergitas üles teema, et kitsede puhul vajaks süsteem väljatöötamist, kuid selleks oleks vaja tootjatel koonduda ja näidata üles vastavat huvi. Praegu on kitsedel jõudluskontrolli tegijaid väga vähe.

Tõsise teemana tõusis tegevus, kui värske heinamaa puhul loom läheb täis. Sobib, kui anda õli ja sundida liikuma - liikumine on väga oluline. Loomaarst saab anda valuvaigistit. Kui pikemat aega kestab, siis soolepõletiku vastu tuleb anda antibiootikumi. Operatiivne sekkumine on ka vahel vajalik: roiete taga on tühimiku koht, mis siis pole enam täis. Tuleks leida kõige jämedam nõel, mis kodus on, ja see sisse torgata. Aga ei tohi lasta päris tühjaks.

2.1.19. Teema: Mahepõllumajanduslik töötlemine-pagaritooted

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_05/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-tootlemine---pagaritooted-tartu/

Toimumise aeg: 05.12.2016

Toimumise koht: Eesti Maaülikooli Mahekeskus, Õssu küla, Ülernume vald, Tartumaa

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10:00 Millised pagaritooted võiks sobida väikeettevõttesse.

Kogemus itaaliapärase toodetega - näited ja tehnoloogiad

11:30 Kohvipaus

11:45 Millised pagaritooted võiks sobida väikeettevõttesse.

Kogemus Itaaliapärase toodetega - näited ja tehnoloogiad, jätkub

13:15 Paus

13:30 Peamised hügieeninõuetega seotud aspektid pagaritöökojas. Enesekontrolliplaan.

15:00 Lõpp

Lektorid: Annemari Polikarpus ja Katrin Laikoja

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 19). Infopäeval osales 13 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Huvi oli eraelamus käitlemise võimaluste vastu – see on sageli parim viis katsetada töötlemisega alustamist, ilma et peaks tegema suuremaid investeeringuid hoonetesse. Mitteloomse toidu puhul pole ka müügi osas piiranguid – saab müüa nii otse tarbijale kui ka näiteks restoranidele, kauplustele. Eraelamus tegutsevad praegu ka paljud mahekäitlemisettevõtted. Pagaritooted mahedana pole kuigi palju turul, seega täiesti arvestatav nišš. Itaalia tüüpi pagaritooted peeti meie maitsele veidi liiga magusateks, aga siin on alati võimalus lihtsalt suhkrusisaldust vähendada.

2.1.20. Teema: Mahetoodete turundus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_05/syndmus/infopaev-tallinnas-mahetoodete-turundus/

Toimumise aeg: 05.12.2016

Toimumise koht: Paadi 5, Tallinn

Korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Päevakava ja lektorid:

11:00 Sotsiaalmeedia kasutamine turunduses (Priit Kallas, Dreamgrow Digital). Arutelu

13:00 Kohvipaus

13:30 Pressiteadete koostamine. Suhtlemine meediaga (Sirli Peepson). Arutelu

16:00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 20). Infopäeval osales 28 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Peamisteks teemadeks oli sotsiaalmeedia kasutamine mahetoidu turunduses ja meediaga suhtlemine. Tagasiside oli positiivne, edaspidi sooviti mõlema käsitletud teema põhjalikumat käsitlemist, s.t et mõlemal teemal oleks vähemalt terve päeva kestev koolitus. Infot sooviti ka järgmistel teemadel: mahetoidu turutrendid meil ja mujal, mahetoidu tarbijauuringud, mahetootjate- ja töötajate kogemused mahetoidu turundamisel, müük kaubanduskettidele, sihtturundus, mahetoidu ekspordivõimalused jm.

2.1.21. Teema: mahepõllumajanduslik marjakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_06/syndmus/infopaev-mahepõllumajanduslik-marjakasvatus/

Toimumise aeg: 06.12.2016

Toimumise koht: Eesti Maaülikooli Mahekeskus, Õssu küla, Ülenurme vald, Tartumaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00 Mustika kasvatustehnoloogiad – Marge Starast, Eesti Maaülikool

11.00 Söödava kusalpuu kasvatustehnoloogiad - Liina Arus, Eesti Maaülikool

12.00 Energiapaus

12.30 Mustika ja söödava kusalpuu kvaliteedist- Marge Starast

13.30 Vaarika kasvatustehnoloogiad - Liina Arus

14.30 Arutelu

15.00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 21). Infopäeval osales 19 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Milliseid käänamustikasorte saaks Eestis kasvatada? Sortide valik on lai, kuid kindlasti peavad nad olema väga hea külmakindluse ja varavalmivusega. Hiliste sortide korral jääb valmimine septembris ning meie kliimaoludes võib sellel ajal ilmastik olla ebasobiv ning marjad jäävad tooreks.

Milliseid vahendeid kasutavad eesti mustikakasvatajad mineraalmulla happelisemaks muutmiseks? Kõige enam kasutatakse turvast, mis lisatakse mullale enne taimede istutamist.

Turvas on Eestis suhteliselt odav, sest siin kaevandatakse seda. Turba eeliseks on see, et ta rikastab mulda orgaanilise ainega, mis on samuti oluline mustikate kasvatamisel.

Kummas mustikas on antioksidatiivsete omadustega ainete sisaldus suurem, kas metsas kasvavas harilikus mustikas või kultuurmustikas? Harilikus mustikas on massiühiku kohta rohkem selliseid aineid. Kuna kultuurmustikad on suurema massiga, siis polegi olulist erinevust, kas süüa 1 metsas kasvanud või kultuurmustikas. Sama palju kasulikke aineid saame mõlemast.

Arutleti, kas kasutada okaspuu koort ja saepuru multši või mullaparandajana. Värske okaspuu koor ja saepuru on kõrge taimsete fenoolsete ühendite sisaldusega ning see võib osutada toksiliseks taimejuurtele. Need keemilised ühendid lagunevad ja lenduvad okaspuu materjalist üsna kiiresti. Seetõttu soovitatakse saepuru enne mullale lisamist „laagerdada“ ca 3 kuud. Multšina kasutamisel pole otsest kokkupuudet juurtega, seega ohtu pole ja „laagerdamist“ pole peetud vajalikuks. Samas on okaspuu jääkprodukt väga sobivaks materjaliks mustikate kasvatamisel, sest muudab mulda happelisemaks ja kuna lagunemine toimub aeglaselt, siis tasapisi rikastab aastate jooksul mulda orgaanilise aine ja sealt edasi taimele vajalike toiteainetega.

Arutleti ka viimaste aastate talviseid külmakahjustusi mustikaistandikes. Kui temperatuur tõuseb perioodil detsember-märts üle +5 C, siis pungad hakkavad taimedel paisuma. Paisunud, puhkeva punga külmataluvus on -7 C, puhkeolekus mustika pung võib taluda aga isegi -30 C. Kui pung on paisunud (näiteks jaanuaris valitseva soojaperioodi tõttu) ja sellele järgneb temp. alla -7 C, siis juba kahjustuvad pungad. Esimesena kahjustuvad õiepungad, seal paiknevad emakas ja tolmukad.

2.1.22. Teema: mahetoodete turundus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_08/syndmus/mahetoodete-turundus/

Toimumise aeg: 08.12.2016

Toimumise koht: Hotell Euroopa (seminariruum Tallinn), Paadi 5, Tallinn

Korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Päevakava ja lektorid:

11:00 Mida ootab restoran mahetootjalt/töötlejalt (Angelica Udeküll, Laulasmaa SPA peakokk). Arutelu

12:30 Mahetoodete müük Tallinna Kaubamajas (Kadri Agurauja, Kaubamaja toidukaubanduse juht). Arutelu

13:45 Kohvipaus

14:15 Mahetoodete müük meil ja mujal. Osalejate kogemused. Arutelu (Merit Mikk)

16:00 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 22). Infopäeval osales 30 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Peamisteks teemadeks olid mahetoidu turg meil ja mujal ja mahetoidu müük restoranidele. Osalejatel oli suur huvi selle vastu, mis tingimustel erinevad kauplused tooteid müüki võtavad, millist logistikat oodatakse jms. Samuti oli suur huvi mahetoidu ostutrendide vastu, millised tooted on tõusva trendiga ja millised kodumaistena üldse turult puuduvad. Suur huvi

oli ka restoranidele huvipakkuvate toodete ja müügitingimuste osas. Osalejate tagasiside oli positiivne, rohkem infot sooviti järgmistel teemadel: pakendid ja kujundus, koostöövõimalused kaubanduskettidega, internetiturundus, kodulehtede loomine jm.

2.1.23. Teema: mahepõllumajanduslik töötlemine – taimekasvatussaadustest toodete valmistamine

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_08/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-tootlemine/

Toimumise aeg: 08.12.2016

Toimumise koht: Polli küla, Karksi vald, Viljandimaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

9:30-10:00 Registreerimine, kohv

10.00-11.30 Puuviljade ja marjade töötlemise planeerimine - Uko Bleive, Polli aiandusuuringute keskus

11.30-11.45 Energiapaus

11.45-12.30 Erinevate töötlemisprotsesside tutvustamine Polli väiketöötlemise ja laborite näitel - Uko Bleive

12.30-13.00 Õuna sordid ja degusteerimine - Toivo Univer, Polli aiandusuuringute keskus

13.00 -15.00 Siidri valmistamine - Raili Saar, Eesti Maaülikooli toiduteaduse ja toiduainete tehnoloogia osakond

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 23). Infopäeval osales 12 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Infopäeval tutvustati seadustest tulenevaid kohustusi ja nõudeid, mida mahetoodete valmistamisel tuleb järgida. Tutvustati puuviljade ja marjade väiketöötlemise ruumiplaani ja seadmeliinide planeerimise põhialuseid. Samuti tutvustati esmaseid uuringutulemusi õunte parkainete sisaldustest ja siidriõunte sorte, mida võiks Eestis kasvatada. Osalejad tundsid kõige rohkem huvi jookide karboniseerimise ja kuivatamise ning siidrite valmistamise vastu.

2.1.24. Teema: mahepõllumajanduslik lihatöötlemine

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_12/syndmus/infopaev-mahepollumajanduslik-lihatootlemine-tartus/

Toimumise aeg: 12.12.2016

Toimumise koht: Eesti Maaülikool auditoorium A201, Kreutzwaldi 62, Tartu

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10:00 Lihätöötlemise hügieeninõuded ja toiduohutus, ettekanne

12:15 Kohvipaus

12:30 Lihalõikus, kodune singi ja suitsuvorsti valmistamine

14:45 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 24). Infopäeval osales 63 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti nii võimalike ruumiplaneeringute kui ka hügieeninõuete üle. Huvi pakkusid ka erinevad seadmed. Lihatöötlemise ja tapamajade nõuete osas on palju segadust ja siin oleks vaja ka spetsiaalseid hügieenikoolitusi. Väga olulised on praktilised koolitused lihalõikuse teemal, samuti väga vajalik lihatööstuse ruumide planeerimine. Soovitakse kuulda ka teiste ettevõtete praktiliste kogemuste kohta. Üldiselt leitigi, et lihatöötlemise teema vajaks põhjalikumat käsitlust.

2.1.25. Teema: infopäev mahesektori organisatsioonide esindajatele

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_13/syndmus/infopaev-mahesektori-organisatsioonidele-i/

Toimumise aeg: 13.12.2016

Toimumise koht: Nakatu Turismitalu, Valgamaa

Korraldaja: Eesti Maaülikooli Mahekeskus

Päevakava ja lektorid:

12.00 lõuna

13.00-18.00

- Teadmussiirde programm 2017. aastal. Arutelu.
- Mahetoidu pakkumine lasteasutustes. Arutelu.
- Ülevaade MAK 2014-2020 investeeringutoetuse võimalustest. Arutelu.
- Energiapaus

Lektorid: Elen Peetsmann (Eesti Maaülikooli Mahekeskus), Triin Luksepp (konsulent).

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 25). Infopäeval osales 17 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Teadmussiirde programmi osas arutleti 2017. a plaanide üle. Juhul kui Euroopas leviva linnugripi tõttu ei ole võimalik korraldada linnukasvatuse teemalist välisettevõtete külastust, siis pakuti välja, et järgmine prioriteet oleks aiandusvaldkond. Investeeringutoetuste osas peeti väga oluliseks, et ka edaspidi jagaksid konsulendid praktilist nõu, et millised on erinevate toetusmeetmete nõ kitsaskohad, mida tootjad ei oska alguses tähele panna ja mille tõttu võib toetustes ilma jääda või toetust vähendada. Lasteasutuste toitlustamise osas arutati, kuidas tutvustada uut mahetoitlustamise ökomärki ja vajadust viia otsekontakti piirkonna tootjad ja toitlustajad. Siin saavad abiks olla piirkondlikud tootjaorganisatsioonid, nt PRIA puu- ja köögiviljaprogrammi toetavate tegevuste raames on võimalik korraldada lasteaedadele ja 1.-5. klassidele mahetoodete degusteerimisi, ekskursioone mahetaludesse, töötubasid jpm.

2.1.26. Teema: infopäev mahesektori organisatsioonide esindajatele

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_14/syndmus/infopaev-mahesektori-organisatsioonidele-ii/

Toimumise aeg: 14.12.2016

Toimumise koht: Nakatu Turismitalu, Valgamaa

Korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Päevakava ja lektorid:

9.00-15.00

- Mahetoidu töötlemine. Arutelu
- Mahetoidu turg ja tarbijate teadlikkus. Arutelu.
- Mahetoidu eksport. Arutelu.
- Mahetootjate probleemide kaardistamine. Arutelu.
- Lõuna

Lektorid: Merit Mikk (Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus), Airi Vetemaa (Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus).

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 26). Infopäeval osales 16 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Peamisteks teemadeks olid mahetoidu töötlemine, mahetoidu turg (k.a eksport) ja tarbijate teadlikkuse suurendamine. Kuna mahetoidu eksport on iga aastaga kasvanud, siis võiks ekspordimahtude uuringut läbi viia sagedamini kui praegu maaeluministerium on planeerinud. läbi Pärast lühikest sissejuhatust igasse teemasse toimus arutelu. Ürituse käigus kaardistati ka mahetootjate peamised probleemid ja plaaniti edasisi tegevusi. Osalejate tagasiside oli positiivne, sellised erinevate organisatsioonide kokkusaamised on väga heaks info vahetamise kanaliks ja aitavad saada hea ülevaate sektoris toimuvast.

2.1.27. Teema: Mahepõllumajanduslik ravim- ja maitsetaimekasvatuse

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_20/syndmus/infopaev-mahepõllumajanduslik-ravim-ja-maitsetaimekasvatuse-viljandimaal/

Toimumise aeg: 20.12.2016

Toimumise koht: Energia talu, Vihi küla, Viljandimaa

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

10:00 Ravim- ja maitsetaimede kasvatuse, töötlemise ja turustamise kogemused Energia Talus, Aivar Siim.

12:30 Kohvipaus

12:45 Ravim- ja maitsetaimede kasvatuse (sh kilemultšis kasvatamine), töötlemise ja turustamise kogemused Süvahavva Loodustalus, Reet Pettai.

14:45 Lõpp

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 27). Infopäeval osales 19 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti nii tootmistehniliste kui ka turundusteemade üle. Huvi pakkusid ka taimehaigused ja kahjurid, mis vajaks põhjalikumat käsitlust. Soovitakse rohkem ka turundusalast koolitust, samuti nii ekspordi kui impordi alast infot. Leiti ka seda, et maitse- ja ravimtaimealast koolitust on vähevõitu. Huvitavad just praktilised kogemused.

2.1.28. Teema: mahetootmine ja töötlemine

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_21/syndmus/infopaev-tartus-mahetootmine-ja-tootlemine/

Toimumise aeg: 21.12.2016

Toimumise koht: Kreutzwaldi 62, ruum A201 (II korrus), Eesti Maaülikool, Tartu

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00 Maheloomakasvatus Eestis

10.20 Lihatöötlemise hügieeninõuded ja toiduohutus. Lihatoodete säilimisaegade määramise põhimõtted.

12.30 Kohvipaus

12.45 Lihalõikus, singi ja suitsuvorsti valmistamine

15.00 Lõpp

Lektorid: Elen Peetsmann, Mati Roasto ja Riina Soidla.

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 28). Infopäeval osales 48 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti hügieeninõuete tagamise üle väikekäitlemisel, et millised on võimalused ja lahendused. Samuti tapatehnoloogilised lahendused ja soovitused just väikemajapidamises. Osalejad soovivad edaspidi praktilisi lihatöötlemise (sh lambasoolte ja mao puhastamine, konditustamine, lihalõikus) ja tootearenduse (vorst, sink jne) koolitusi, samuti infot turustamisvõimaluste kohta nii Eesti turule kui ekspordiks.

2.1.29. Teema: mahepõllumajanduslik piimakarjakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_22/syndmus/infopaev-mahepõllumajanduslik-piimakarjakasvatus-vorumaal/

Toimumise aeg: 22.12.2016

Toimumise koht: Võrumaa, Vastse-Roosa küla, Metsavenna talu.

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

11.00 Piimakarja aretuse olulisemad aspektid mahetootmises kolme peamise Eesti piimatõu kontekstis. Kas võiks olla perspektiivi ka muudel tõugudel

13:15 Kohvipaus, Lõunapiim OÜs valmistatud Tomme ja Raclette tüüpi juustude degusteerimine

13.45 Üleminek robotlõpsisüsteemile, selle eelised ja puudused mahetootmises - kogemused Lõunapiim OÜs. Kas piimakarjakasvataja võiks rajada väikemeierei - tootearenduse mured ja rõõmud. Robotlauda külastus.

16:00 Lõpp

Lektorid: Tanel Bulitko ja Meelis Mõttus

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 29). Infopäeval osales 24 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti robotsüsteemi praktiliste rakenduste üle koos lauda vaatlusega. Veel soovitakse piima töötlemise ja turustamise alast koolitust. Oluliseks teemaks töid osalenud tavatootjad välja konkreetsed aspektid, kuidas tavatootmiselt võimalikult otstarbekalt minna üle mahetootmisele. Samuti soovitakse kuulda just erinevate tootjate nii positiivseid kui ka negatiivseid kogemusi.

2.2. Teabematerjalid

Koostati ja trükiti järgmised teabematerjalid:

- [Mahepõllumajanduslik piimakarjakasvatus](#) (B5, 28 lk, 500 eksemplari)

Koostajad: Ragnar Leming, Aive Sonets, Airi Vetemaa, Merit Mikk

Fotod: Airi Vetemaa, Merit Mikk, Ragnar Leming, Arvo Veidenberg

Kujundanud ja trükkinud: Ecoprint AS

Välja andnud: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus, 2016

ISBN (trükis) 978-9949-9877-2-6

ISBN (võrguväljaanne) 978-9949-9877-3-3

- [Mahepõllumajanduslik lihaveisekasvatus](#) (B5, 28 lk, 800 eksemplari)

Koostajad: Airi Külvet, Merit Mikk, Leino Vessart, Airi Vetemaa

Fotod: Airi Külvet, Airi Vetemaa, Merit Mikk, Ragnar Leming, erakogud

Kujundanud ja trükkinud: Ecoprint AS

Välja andnud: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus, 2016

ISBN 978-9949-9877-4-0 (trükis)

ISBN 978-9949-9877-5-7 (võrguväljaanne)

- [Mahepõllumajanduslik teravilja ja õlikultuuride kasvatus](#) (B5, 32 lk, 800 eksemplari)

Koostajad: Ilmar Tamm, Anne Ingver, Reine Koppel, Ilme Tupits, Lea Narits, Ülle Tamm, Margus Ess, Karli Sepp, Airi Vetemaa

Fotod: Airi Vetemaa, Ilmar Tamm, Lea Narits, Margus Ess

Kujundanud ja trükkinud: Ecoprint AS

Välja andnud: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus, 2016

ISBN 978-9949-9589-2-4 (trükis)

ISBN 978-9949-9589-3-1 (võrguväljaanne)

- [Mahepõllumajanduslik marjakasvatus](#) (B5, 36 lk, 500 eksemplari)

Koostajad: Ave Kikas, Asta Libek, Kersti Kahu, Toivo Univer, Margus Hiie, Anne Luik, Airi Vetemaa

Fotod: Asta Libek, Ave Kikas, Airi Vetemaa

Kujundus ja trükk: Ecoprint AS

Väljaandja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus, 2016

ISBN 978-9949-9589-6-2 (trükis)

ISBN 978-9949-9589-7-9 (võrguväljaanne)

- **Mahepõllumajanduslik puuviljakasvatus** (B5, 28 lk, 500 eksemplari)

Koostajad: Kersti Kahu, Anne Luik

Toimetaja: Airi Vetemaa

Fotod: Kersti Kahu

Kujundus ja trükk: Ecoprint AS

Väljaandja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus, 2016

ISBN 978-9949-9589-4-8 (trükis)

ISBN 978-9949-9589-5-5 (võrguväljaanne)

- **Abiks väiketootjale. Komposti valmistamine** (B5, 28 lk, 1000 eksemplari)

Koostajad Mait Kriipsalu, Anne Luik ja Elen Peetsmann

Toimetanud Aleksander Maastik

Fotod Mait Kriipsalu

Kujundus ja trükk Ecoprint AS

Välja andnud Eesti Maaülikool, 2016

ISBN 978-9949-81-584-5 (trükis)

ISBN 978-9949-81-585-2 (võrguväljaanne)

- **Abiks põllumajandussaaduste väikekäitlejale. Puuviljade, marijade ja köögiviljade töötlemine** (A4, võrguväljaanne, 172 lk)

Töögrupp (2016. a täiendused): Kairi Ringo, Airi Vetemaa

Töögrupp (2011. a täiendused): Eeve Kärblane, Airi Vetemaa, Aivar Kallas, Karen Allas

Töögrupp (2007. a väljaanne): Aivar Kallas, Karen Allas, Airi Vetemaa, Eeve Kärblane,

Kairi Sisask, Jaana Elo, Merit Mikk, Mai Vaher, Pille Liivaauk

ISBN: 978-9949-9589-8-6

Välja andnud Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus, 2016

- **Mahetoidu turundus** (B5, 32 lk, 1000 eksemplari)

Koostajad: Tiiu Ohvril, Elen Peetsmann, Merit Mikk

Toimetaja: Airi Vetemaa

Fotod: Pajumäe Talu OÜ, SirLoin OÜ, Annelis Rum, Amoor OÜ, Loodusvägi OÜ, OÜ La

Muu, MTÜ Liivimaa Lihaveis, Kalle Karvonen, erakogud

Kujundanud Purk OÜ

Trükitud Ecoprint AS

Välja andnud Eesti Maaülikool, 2016

Trükis: ISBN 978-9949-569-72-4

Elektrooniline väljaanne: ISBN 978-9949-569-73-1 (epub)

Teabematerjalid on avaldatud lehel <http://www.maheklubi.ee/tootjale/materjalid/>,

<http://www.maheklubi.ee/tootlejale/materjalid/> ja www.pikk.ee.

Vastavalt nõukogu koosoleku protokollile vastutab trükise väljaandja sundeksemplaride loovutamise eest, jagab infot ilmumise ja kättesaamise kohta partneritele, Põllumajandusametile, Veterinaar- ja Toiduametile, Põllumajandusuuringute Keskusele ja Nõuandeteenistusele ning jagab trükiseid sihtgrupile teemakohastel infopäevadel jm tegevuste raames.

Sundeksemplarid saadetakse järgmisele asutustele: Maaeluministeerium, PRIA ja Rahvusraamatukogu. Lisaks saadetakse trükised Põllumajandusmuuseumile, Eesti Maaülikooli raamatukogule jt, kes vastavat soovi avaldavad.

2.3. Mahepõllumajanduse valdkonda kajastav portaal

Raamlepingu raames hallati ja hoiti pidevalt asjakohasena mahepõllumajanduse valdkonna infot kajastavat portaali www.maheklubi.ee, sealhulgas teostati portaali loomiseks/haldamiseks vajalikud tehnilised tööd.

Lisaks maaeluministri 28.04.2015 määruse nr 46 „Teadmussiirde pikaajaliste programmide rakendamise toetus“ § 6 lõikes 4 nimetatud tegevustele avaldati portaalis:

- Nõukogu poolt koostatud ja kinnitatud iga-aastase Täitja tööplaani (tegevuskava) ja läbiviidud tegevuste info aadressil: http://www.maheklubi.ee/teadmussiirde_programm.
2016. a tegevuste analüüs avaldatakse pärast selle valmimist.
- Raamlepingu raames koostatud teabematerjalid aadressil: <http://www.maheklubi.ee/tootjale/materjalid/> ja <http://www.maheklubi.ee/tootlejale/materjalid/>
- Info raamlepingu raames toimuvate mahepõllumajanduse infopäevade, täienduskoolituste, konverentside, õpiringide, ettevõtete külastuste ja esitlustegevuse kohta ja nende jaotusmaterjalid aadressil: <http://www.maheklubi.ee/syndmused/>;
- Eesti ja teiste riikide mahepõllumajanduse ja teadusinfo nii tõlgituna kui ka lihtsalt lingituna, sealhulgas põllumajandusteemalised videod aadressidel: <http://www.maheklubi.ee/uudised/>, <http://www.maheklubi.ee/tootjale/materjalid/>, <http://www.maheklubi.ee/tootjale/videod/>. Tõlgitud infot oli (arvestusliku formaadiga A4, tekstifondiga Times New Roman suurusega 12 pt, reavahe single) 17 lehekülge (http://www.maheklubi.ee/upload/Editor/Mullaviljakuse_pohitoad_fibl_orc.pdf)

Portaali Maheklubi (www.maheklubi.ee) haldab Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus.

2.4. Mahepõllumajanduse perioodiline väljaanne „Mahepõllumajanduse Leht“

Aruandeperioodil ilmus üks mahepõllumajanduse perioodiline väljaanne „Mahepõllumajanduse Leht“.

- **Nr 75, 4-2016:**
<http://www.maheklubi.ee/upload/Editor/Mahep%C3%B5llumajanduse%20Leht%20nr%2075.pdf> (ilmus 30.12.2016)

Sisukord:

- Mahekonverents 2016

- Inglismaa tuntud mahetootja Iain Tolhurst jagas oma kogemusi Eestis
- EMÜ emeriitprofessor Anne Luik: Tolhursti kogemus on väga õpetlik
- Umbrohutõrje kümme sammu maheköögiviljakasvatases
- Eesti mahetoodete eksport suureneb kiiresti
- Liivimaa Lihaveis näeb maheliha ekspordil Eestile suurt võimalust
- Eesti maheteravili läheb edukalt ekspordiks
- Salvesti ekspordist pool on mahe
- Sirloin toob turule järjest uusi mahelihatooteid
- Põhjamaade suurimal mahetoidumessil osales kaheksa Eesti maheettevõtet
- Eesti kokk Tõnis Saar osales Rootsisis Põhjamaade parima mahekoka võistlusel
- Mahetalud tõid lastele sära silmadesse
- Koplimate Mahetalu pälvis auhinna “Kliima sõber 2016”
- Saksamaa mahetoidu turg ja võimalused Eestile
- ELi mahemääruse muutmine on takerdunud
- Ristõielised vaheskultuurid tõkestavad kartulihaigusi
- Läti mahekartulitärklise tootja otsib Eestist koostööpartnereid

Leht avaldati internetiaadressidel www.maheklubi.ee ja www.pikk.ee. E-maili teel saadeti väljaanne kõikidele mahepõllumajanduse registris olnud tootjatele, kes olid sinna edastanud oma e-maili aadressid.

Mahepõllumajanduse Lehte annab välja Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus MTÜ.

2.5. Öpiringid

Aruandeperioodil toimusid kolm öpiringi:

- Mahepuuviljakasvatuse öpiring 10.06, 20.07, 30.08, 04.10, korraldaja: Eesti Maaülikool
- Maheköögiviljakasvatuse öpiring 17.06, 21.07, 04.08, 12.12.2016, korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus MTÜ
- Mahelihaveisekasvatuse öpiring 02.08, 25.10, 22.11, 19.12.2016, korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate keskus

Kokkuvõte mahepuuviljakasvatuse öpiringist

Öpiringi juhendajad olid Kersti Kahu, Toivo Univer

Öpiringi nimekirjad on lisatud aruandele (Lisa 30).

10.06.2016 EMÜ Polli aiandusuuringute keskus, Viljandimaa. Osales 9 inimest.

Esimesel öpiringil kaardistati mahe puuviljakasvatuse peamised probleemid, millele järgmistes öpiringides lahendusi otsitakse. Lisaks tutvustati mahekasvatuseks sobivaid puuviljakultuure ja sorte, sh söödavat kuslapuud, toompihlakat, kultuurpihlaka erinevaid sorte, arooniat ja ebaküdooniat. Arutati vanade õunaaedade likvideerimisega seotud probleeme ja erinevaid mehhaniseeritud lahendusi. Praktilisel viidi läbi vana õunaia viljapuukändude juurimine ekskavaator-juurijaga. Selline lahendus kiirendab maa uuesti kasutusele võttu.

20.07.2016 Säga - Aaviku talu, Viljandimaa. Osales 11 inimest.

Sirje Allik tutvustas ettevõtte mahetootmist, lisaks on talus olemas väike tunnustatud köök puuviljade töötlemiseks. Jagati praktilist kogemust köögi tunnustamises osas. Toivo Univer viis läbi praktilise õppuse õunapuude suvise lõikuse osas. Kersti Kahu andis ülevaate mahe puuviljakasvatuseks maa ettevalmistamisest ning tutvustas ploomipuude haigusi ja kahjureid ning nende tõrjevõimalusi mahekasvatases.

30.08.2016 Tori Jõesuu Siidri- ja Veinitalu, Pärnumaa. Osales 10 inimest.

Karmo Haas tutvustas ettevõttes kasvavaid õunapuu- ja viinamarja istandikke. Kogemusi jagati järgmistel teemadel: sobivate taimede kooskasvatamine, et peletada kahjureid; kasurputukate arvukuse suurendamiseks ehitatavad sitikahotellid; kasulike lindude meelitamine aedadesse. Õpiring lõppes ringkäiguga töötlemiskööki, kus valmistatakse siidrit.

04.10.2016 EMÜ Polli aiandusuuringute keskus, Viljandimaa. Osales 9 inimest.

Polli tootearendusköögis valmistati õpiringis osalejate retseptide baasil erinevaid tooteid. Eesmärk oli kasutada kõiki Polli tootearendusköögis olemasolevaid masinaid ja nende võimalusi, et anda osalejatele ideid tootearenduseks.

Kokkuvõte köögiviljakasvatuse õpiringist

Õpiringi juhendaja oli Priit Põldma

Õpiringi nimekirjad on lisatud aruandele (Lisa 31).

Köögiviljakasvatuse õpiringis toimus 4 kokkusaamist: 17. juunil Kiltsimäe talus (Harjumaa), 21. juulil Erto talus (Jõgevamaa), 4. augustil OÜs Mahe Kati (Viljandimaa) ja 12. dets Tartus. Osalejaid oli kokkusaamistel 8-10. Kolm esimest kokkusaamist toimusid ettevõtetes, kus lisaks ettevõtte tegevuse tutvustamisele keskenduti 2-3 ettevõtte tegevusega seonduvale teemale. Kiltsimäe talus olid peamisteks teemadeks umbrohutõrje võtted (nt vaheltharimisriistad, rohimisplatvorm), kaubanduslikud väetised ja haljasväetised külvikorras. Erto talus oli peamisteks teemadeks vagudes köögivilja kasvatamine spetsiaalse tehnika abil ja alternatiivsete kultuuride viljelemine (nt spargel, mustjuur). Ettevõttes Mahe Kati OÜ oli põhirõhk köögivilja hoiustamisel ja esmatöötlemisel ning turustamisel. Neljas kokkusaamine toimus Tartus ja selle raames räägiti sobivate sortide valimisest ja seemnete ühistellimuse tegemisest, tehti kokkuvõtte lõppenud hooajast ja arutati uue hooaja plaane. Osalejatelt saadud tagasiside oli positiivne, sellises vabas vormis toimuvaid üritusi, kus kõik osalejad räägivad oma kogemustest ja ideedest ning juhendaja aitab täiendada infoga konkreetseks kokkusaamiseks valitud teemadel, peetakse väga vajalikeks ja kasulikeks. Õpiring aitas kaasa ka tootjate edasisele omavahelisele koostööle (nt plaanivad mõned tootjad osta ühiselt tehnikat, mitmed tootjad teha ühise seemnete tellimuse jms). Õpiringide korraldamisega tuleks kindlasti jätkata.

Kokkuvõte veisekasvatuse õpiringist

Õpiringi juhendaja oli Airi Külvet

Õpiringi nimekirjad on lisatud aruandele (Lisa 32).

Veisekasvatuse õpiringis toimus 4 kokkusaamist: 2. augustil Puutsa talus (Jõgevamaa), 25. oktoobril OÜ Talu ja tulu (Pärnumaa), 22. novembril Tartus ja 19. dets ettevõttes Caro Mahe

(Järvamaa). Osalejaid oli kokkusaamistel 14-20. Algselt oli plaanitud osalejate arvuks 10-12, kuid suure huvi tõttu suurendati seda. Üle 20 osalejaga selles formaadis ürituste korraldamine oleks juba keeruline. Kolm kokkusaamist toimusid maheveisekasvatusega tegelevates ettevõtetes, kus lisaks ettevõtete tegevuse tutvustamisele keskenduti 2-3 teemale, mis olid välja valitud osalejatelt saadud tagasiside põhjal. Puutsa talus toimuval esimesel kokkusaamisel tutvuti ettevõtte tegevusega, räägiti rohumaaveise liha kvaliteedinõuetest, sõnnikumajanduse korraldamisest ja nõuetest ning komposti valmistamisest. Tehti ka praktiline katse sõnniku kompostimist kiirendavate ainete lisamisega sõnnikuauna, mille tulemused selguvad alles järgmisel aastal. Kuna paljudel tootjatel oli huvi loomade talviste pidamistingimuste korraldamise erinevate võimaluste vastu, otsustati järgmine kokkusaamine korraldada ettevõttes OÜ Talu ja tulu. Ettevõttel on valgust läbipaistva kattega kaarhall, kus loomi peetakse ja see pakkus osalejatele suurt huvi. Lisaks talvistele pidamistingimustele ja talvisele loomade söötmisele arutati veel sõnnikumajandusega seonduva arvestuse pidamise üle. Kolmas ettevõttes toimunud kokkusaamine toimus ettevõttes Caro Mahe OÜ. Saadi väga põhjalik ülevaade ettevõtte tegevusest (nt jootmise korraldamine, karjamaade majandamine), vaadati loomi, hooneid, tehnikat. Lisaks saadi ülevaade ühe väikse mahelihatöötlemisettevõtte (Sirloin OÜ) tegevusest ja nõudmistest liha kvaliteedile ning arutati juhendaja eestvedamisel erinevate ametkondade poolt mahelihaveisekasvatatajatele esitatavate nõuete üle. Üks õpiringi kokkusaamine toimus Tartus ja see keskendus loomade tervisega seonduvatele probleemidele, sest selle vastu oli osalejatel suur huvi. Sellele kokkusaamisele kaasati eksperdina pikaajalise kogemusega veterinaar. Kõik osalejad said rääkida oma loomade tervisega seonduvatest probleemidest, mida kommenteeris ja mille kohta andis soovitusi kaasatud ekspert.

Osalejatelt saadud tagasiside oli väga positiivne, teiste tootjate kogemusest õppimist peetakse väga oluliseks ja õpiring on selleks suurepärane võimalus. Jätkuvalt soovitakse infot ja soovitusi veterinaariat, seadusandlust ja liha kvaliteeti puudutavates küsimustes. Soovitakse õpiringi jätkumist. Kuna Eestis on mahelihaveisekasvatatajaid väga palju, siis oleks vajalik mitme õpiringi korraldamine erinevates Eesti piirkondades. Selle kohta on juba küsinud nii saarte ja Lääne-Eesti kui ka Lõuna-Eesti tootjad.

2.6. Esitlustegevused

2.6.1. Esitlustegevus (töötlemine)

Teema: külmuivatamise tehnoloogiad

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_02/syndmus/esitlustegevus-kylmkuivatamise-tehnoloogiad/

Toimumise aeg: 02.12.2016

Toimumise koht: Freezedry OÜ, Lai 4, 46401 Simuna, Väike-Maarja vald, Lääne-Virumaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

11.00-14.30

Freezedry OÜ tutvustus

Külmuivatamise tehnoloogia tutvustamine

Külmuivatatud toodete pakendamine ja laomajandus

Külmuivatatud toodete turustamine

Energiapaus

Lektorid: Mermi Kangur (Freezdry OÜ), Kersti Kahu ja Ave Kikas (Eesti Maaülikool).

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 33). Esitluspäeval osales 21 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Esitluspäeval tunti huvi, kust hangiti seadmed, millisel võimsusel tehnika töötab, milline on toodangu maht, kust hangitakse tooraine, kui suur on osakaal kohalikul toorainel jne. Palju küsimusi tekkis turustamise osas. Kuna külmuivatatud tooted on küllalt kallid, siis kuidas jõutakse tarbijani Samuti oli juttu toodete tervislikkusest. Uuriti veel, kuidas ja kust saab osta spetsiaalseid pakendeid, kuhu valmistoodang pakendada ja millised nõuded peavad tootmise juures olema täidetud.

2.6.2. Esitlustegevus (taime- ja loomakasvatus)

Teema: mahekanakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_08/syndmus/esitlustegevus-mahekanakasvatus/

Toimumise aeg: 08.12.2016

Toimumise koht: Karja tee 20, 62401 Võnnu vald, Tartumaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00-14.30

- Võnnu mahetalu tutvustus
- Munakanade pidamistingimused, söötmine, tervis. Arutelu
- Pakendamine ja turustamine. Arutelu
- Energiapaus

Esitlustegevuse läbiviijaks on Lennart v. Moller (Võnnu Mahetalu OÜ).

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 34). Esitluspäeval osales 20 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Arutleti linnuliha tootmise ja töötlemise teemadel. Kuna Eestist ei ole võimalik osta mahelinnuliha, siis ettevõtted näevad selles tootmisvõimalust. Samas on vaja lisateadmisi sobivate tõugude, söötmise, tervise, tapmise, töötlemise jm osas. Samuti arutlesid tootjad ja vahetati kontakte, et tellida ühiselt mahesööta. Esitluspäeva osalejad leidsid, et vaja oleks infopäevi mitte ainult kanakasvatuse, vaid ka teiste linnuliikide kasvatamise osas.

2.6.3. Esitlustegevus (taime- ja loomakasvatus)

Teema: mahekanakasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_15/syndmus/esitlustegevus-mahetootjatele-mahekanakasvatus/

Toimumise aeg: 15.12.2016

Toimumise koht: Karja tee 20, 62401, Võnnu vald, Tartumaa

Korraldaja: Eesti Maaülikool

Päevakava ja lektorid:

10.00-14.30

- Võnnu mahetalu tutvustus
- Munakanade pidamistingimused, söötmine, tervis. Arutelu
- Pakendamine ja turustamine. Arutelu
- Energiapaus

Esitlustegevuse läbiviijaks on Lennart v. Moller (Võnnu Mahetalu OÜ).

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 35). Esitluspäeval osales 17 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Põhjalikult arutleti munakanade söötmise ja tervise teemadel. Huvi pakkusid pidamistingimused ja laut, milliseid lahendusi on tootja välja mõelnud ja millised vahendid sobivad tootmisesse ja kust on neid võimalik tellida. Samuti arutlesid osalejad selle üle, et kuidas oleks võimalik koos tellida mahesööta. Mahekanakasvatuse osas tuntakse kõige rohkem huvi sobivate tõugude osas nii muna- kui linnuliha tootmisel. Lisaks arutleti veel munade pakendamise ja turustamise teemadel.

2.6.4. Esitlustegevus (taime- ja loomakasvatus)

Teema: mahepõllumajandusliku lihavesekasvatus

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_16/syndmus/esitlustegevus-mahetootjatele-mahelihaveisekasvatus/

Toimumise aeg: 16.12.2016

Toimumise koht: Arne Kokla Tõnise talu, Undama küla, Pühalepa vald, Hiiumaa

Korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Päevakava ja lektorid:

11.00-14.30

- Ettevõtte mahelihaveisekasvatuse tutvustus, ringkäik ettevõttes
- Mahelihaveisekasvatus Hiiumaa tingimustes. Arutelu
- Liha kvaliteet ja turustamine. Arutelu
- Supipaus

Esitluse läbiviijad: Mariann ja Arne Kokla.

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 36). Esitluspäeval osales 13 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Tutvuti ettevõtte mahelihaveisekasvatusega, arutleti järgmistel teemadel: loomade tervis, liha kvaliteet, lihavesekasvatuse eripärad Hiiumaal ja lihavesiste turustamine. Osalejatel saadud tagasiside oli positiivne, ka edaspidi soovitakse selliseid väiksemale ringile suunatud üritusi, kus saab põhjalikult tutvuda ettevõtte tegevusega ja arutada detailselt osalevatele tootjatele kõige rohkem huvi pakkuvate teemade üle.

2.6.5. Esitlustegevus (töötlemine)

Teema: Maheteravilja töötlemine

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_12_20/syndmus/maheteravilja-tootlemise-

esitluspaev/

Toimumise aeg: 20.12.2016

Toimumise koht: Koplímäe Mahetalu, Uuemõisa küla, Põide vald, Saaremaa

Korraldaja: Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Päevakava ja lektorid:

14.00-17.30

- Ettevõtte teraviljatöötlemise tutvustus, ringkäik ettevõttes. Olev Müür
- Mahetoodete turustamine. Merit Mikk
- Arutelu

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 37). Esitluspäeval osales 13 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Peamisteks teemadeks olid maheteravilja töötlemine ja mahetoodete turustamine. Päeva esimeses osas räägiti Koplímäe mahetalu tegevusest maheteraviljatöötlejana, demonstreeriti vilja jahvatamist kiviveskis, tatra koorimist ja päiksepaneelide kasutamist ettevõtte energiaallikana. Päeva teises pooles keskenduti mahetoodete turustamise ja turundamisega seonduvale. Osalejate tagasiside oli positiivne, lisaks päeva põhiteemadele pakkus suurt huvi päiksepaneelide kasutamisega seonduv.

2.7. Ettevõtete külastused

Teema: Ettevõtete külastus Eestis (kahepäevane, taime- või loomakasvatus)

Maheettevõtete külastus Lõuna-Eestis

Link: http://www.maheklubi.ee/syndmused/2016_11_24/syndmus/maheettevotete-kylastus-louna-ees-tis/

Aeg: 24.-25.11.2016

Koht: Võru- ja Valgamaa

Korraldaja: Eesti Maaülikooli Mahekeskus

24. november

9.00 Kogunemine Tartus

Mardimäe Mahetalu - FIE Mart Uibokand (Võrumaa, Meremäe vald, Hilana küla)

OÜ Aveastra – Urmas Uder (Võrumaa, Rõuge vald, Säna küla)

Arutelu ja ööbimine Nakatu turismitalus (Valgamaa)

25. november

Hallimäe talu - FIE Mats Meriste (Valgamaa, Karula vald, Rebasemõisa küla)

Kopra Karjamõis OÜ, parim mahetootja 2015 – Jüri Koppel (Valgamaa, Tõlliste vald, Laatre küla)

15.30 Saabumine tagasi Tartu

Osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 38). Ettevõtete külastusel osales 17 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Kõik neli külastatud mahelambakasvatuse ettevõtet olid oma olemuselt erinevad, nii väikesed kui ka suured karjad. Erinevate tootjate loomalaudade lahendused, nt spetsiaalselt ehitatud laut (OÜ Aveastra), nõ kasvuhuone struktuuriga laudad (Kopra Karjamõis), kui ka vanad kolhoosihooned (FIE Mart Uibokand) ja puidust hooned (FIE Mats Meriste) võimaldasid arutelu nende positiivsete ja ka negatiivsete aspektide üle. Just sellised erinevad lahendused andsid osalejatele ideid, et kuidas on võimalik oma tootmist edendada.

Teemadena oli palju arutlusel lammaste tervis, nt sõramädanik ja kuidas erinevad tootjad seda ennetavad ja ravivad. Samuti oli mureks nakkav abort, mis võib tulevikus Eestis levima hakata. Uute loomade sissetoomisel on väga oluline karantiin, nt kasutatakse veiselautasid.

Samuti arutleti pikalt mahelammaste tapmise, lihalõikuse ja tootearenduse teemadel. Tulundusühistu Mägi-Eesti lammaste esimesed lambalihapartiid viinud müüki Võrru, Tartu, Pärnu, Tallinna. Hetkel küll tavatootena, kuid tulevikus on plaan tegeleda tootearendusega ja tuua valikusse ka mahelambaliha. Küsimus tekkis ka lambavilla osas – kuidas oleks võimalik mahelamba villale saada vastav tunnustus, et seda oleks võimalik turustada (sh eksportida) mahevillana, sest sellisele tootele on nõudlus olemas. Tootjatel on suur huvi eksportida mahelambaid ja mahelambaliha, kuid hetkel on puudu nii teadmistest kui ka koostööst. Siin oodatakse ka riigipoolset nõu ja nt kontaktide vahendamist.

Osalejad jäid ettevõtete külastusega väga rahule ja soovitasid tulevikus kindlasti veel selliseid külastusi korraldada, kuna üksteistelt õppides ja praktiliste kogemuste jagamine on väga vajalik.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elen Peetsmann
Eesti Maaülikooli Mahekeskus
MAHE PIP projektijuht
elen.peetsmann@emu.ee
tel: 53044003